

MÜNTZER, KALEDEROĞLU VE THOMAS MORE

Aydınlık Gazetesi, 19 Nisan 2016

Yıldırım Koç

Hümanist Thomas More (1478-1538) tüm ömrünü gerici Katolik kilisesinin çizdiği sınırlar içinde ve sömürücü İngiliz hakim sınıflarına hizmetle geçirdi. Eşitlikçi ve ortak mülkiyete dayalı bir dünya resmi çizerken, kendi çağdaşı devrimcilere karşı sömürü düzenini savundu.

Yunanistan'dan bir arkadaşım Thomas More'la ilgili şu yorumu yaptı: "Kişiliğinin karanlık ve çelişkili yanları son yıllarda tartışılmaya başlandı. Fanatik bir Katolik olup, iktidarda kaldığı süre içinde Protestanlara karşı yoğun bir baskı kampanyası yürütmüş, din düşmanı diye suçlananların heretik devlet düşmanı olarak işkenceden geçirilip kazığa bağlanarak yakılmasını bizzat denetlemiştir. Gözaltına aldığı insanları kendi evinde hapsedtiğini kendisi kabul etmiştir. Katolik kilisesi tarafından aziz ilan edilmesinde bu katkıları da herhalde göz önüne alındı."

Thomas More'un "tarihte eşine az rastlanan büyük bir devrimci" olduğunu ileri sürmek büyük bir hatadır.

ÇAĞDAŞI KALEDEROĞLU

Önce yine Anadolu'ya bakalım.

16. yüzyıl başlarında halk, sancak beylerinin soygunundan, kadıların adaletsizliğinden ve zulmünden yılmıştı.

Hacı Bektaş Veli soyundan geldiğini ileri süren Kalenderoğlu 1526 yılında Osmanlı'ya karşı bir ayaklanma başlattı. Kalenderoğlu ışığa, havaya ve suya nasıl ortaklaşa sahip olunuyorsa, mal ve mülkte de eşitliğin ve ortaklığın olması gerektiğini savunuyordu.

Kalenderoğlu'nun, yaklaşık 30 bin yoksul köylünün katılımıyla başlattığı ayaklanma önce bazı başarılar elde etti. Ancak daha sonra Elbistan'ın Başsaz adı verilen yaylasında yenildi. Baş kesildi.

Sömürücülere hizmet ederken, Ütopya'yı yazan Thomas More mu devrimcidir, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya için sömürücülere karşı ayaklanan Kalenderoğlu mu?

ÇAĞDAŞI MÜNTZER

Thomas More'un çağdaşı bir devrimci de Thomas Müntzer (Münzer) idi.

Thomas Müntzer için en güzel kaynak, Friedrich Engels'in 1850 yılında yazdığı **Almanya'da Köylü Savaşı** kitabıdır (M-E, **Collected Works**, C. 10, Progress Pub., Mos., 1978, s.397-482).

İngiliz sömürücülerinin ve gerici Katolik kilisesinin hizmetindeki Thomas More, devlet otoritesinin sarsılmasını ve halkın yöneticilere başkaldırmasını çok tehlikeli sayıyordu. Bu nedenle 1532 yılında yazdığı bir yazıda Thomas Müntzer'e şiddetle çatmıştı.

F.Engels'e göre, Thomas Müntzer 1498 yılında doğdu. Papaz oldu. İncil'i tartışmaya açtı. Yalnızca Katolikliğe değil, genel olarak Hıristiyanlığa karşı çıktı. Cennetin ve cehennem bu dünyada olduğunu ileri sürdü. İsa'nın kendileri gibi bir insan olduğunu savundu.

"Münzer'in siyasi programı komünizme yönelikti. (...) Münzer, Tanrı kırallığı ile, sınıf farklılıkları olmayan, özel mülkiyetin olmadığı ve toplumun üyelerinden bağımsız veya onlara yabancı bir devlet otoritesinin bulunmadığı bir toplumu kastetti. (...) Tüm mülkler ortaklaşa paylaşılacak ve tam bir eşitlik uygulanacaktı. Bunları gerçekleştirmek için yalnızca Almanya'da değil, tüm Hıristiyan dünyasında bir birlik oluşturulacaktı. Prenslar ve lordlar da bu birliğe katılmaya davet edileceklerdi ve eğer bunu reddederlerse, oluşan birlik silaha sarılacak ve ilk fırsatta bunların devirecek veya öldürecek." (s.422)

Müntzer, yoksul köylülerle birlikte 1525 yılında ayaklandı. Yenildiler. Savaşta Müntzer başından yaralandı ve yakalandı. Baş kesilerek öldürüldü. "Ölümüne, tüm yaşamı boyunca gösterdiği cesaretle gitti." (s.473)

Müntzer gibi bir devrimciye şiddetle karşı çıkan Thomas More'u "tarihte eşine az rastlanan büyük bir devrimci" olarak sunmak doğru mu?